Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телеф.: BErgen 4-0237 / 4-0807
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 47. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ЛЮТОГО 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 47. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 27, 1952. VOL. LX.

ЗАТВЕРДЖЕНО КАРУ СМЕРТИ ДЛЯ АТОМОВИХ ШПИГУНІВ

Ню Йорк. — Апеляційний суд Злучених Держав одноголосно затвердив присуд кари смерти окружного федерального суду, накладеного рік тому на Джуліюса Розенберґа та його жінку Етел за те, що передавали атомові тайни Совєтській Росії. Суддя Джером Н. Франк, в порозумінні з суддями Тамесом В. Сван і Гері Б. Чейз написав правний вивід, чому апеляційний суд відкинув апеляцію засуджених, якою оборонець намагався доказати, що присуд окружного судді Ирвінґа Р. Кауфмана був „жорстокий, а кара була незвичайна". Оборонець, Емануел Г. Блок, заявив, що він рішуче зголосить апеляцію до Верховного Суду Злучених Держав. Його клієнти, Етел і Джуліюс Розенберґи, це перші американці засуджені на смертну кару за шпигунство в мирних часах. Вони перебувають тепер у стейтовій тюрмі в Сінґ-Сінґ, вижидаючи виконання смертного присуду. Джуліюс Розенберґ це електронічний інженер, який під час другої світової війни передавав тайни виробу атомової бомби іншим совєтським шпигунам в часі від 6 червня 1944 до 16 червня 1950 р. Ці інформації допомогли Совєтам винайти свою атомову бомбу, яка в руках Совєтської Росії стала загрозою для цілого світу. Головним посередником між Розенберґами й Совєтами був британський шпигун д-р Клавс Фукс й інші шпигуни. Вони всі працювали для цієї справи на доручення совєтського віцеконсула в Ню Йорку, Анатоля Яковлева. Присуд на Розенберґів проголошено було в березні 1951 р. а день виконання присуду назначено на 5 квітня, одначе зголошення апеляції перешкодило цьому.

Цей самий апеляційний суд застановлявся над присудом, накладеним на нюйорського заступника комісаря пожежної сторожі Джеймса Дж. Морана. Йому доказано, що він приневолював великі мешканеві доми складати собі хабарі за дозвіл вживати олію до топлення. Ці хабарі досягли пів мільйона річно. За те Моран дістав п'ять років тюрми і грошевої кари на $2,000. Його чотиря спільники, урядовці пожежної сторожі, які були свідками проти нього на суді і дістали кару тюрми разом понад двадцяти років, дістали в іншім відділі апеляційного суду зниження кари до одного року за те, що виявили надужиття Морана. Імена засуджених такі: Дж. Смит, Джеймс Кіогейн, Дж. Діґні і Ґері Кру.

Обов'язковий податок для самозатруднених

Вашинґтон. — При висиланні податкових виказів, до чого обов'язані громадяни й мешканці Злучених Держав ще до 15 березня, особи, які мають річні прибутки найменше на 400 дол., будуть зараховані як самозатруднені підприємці, якщо вони не подадуть свого місця праці. Це виходить з постанови нового закону про оплату суспільного забезпечення особами, які мають самостійні підприємства і за яких ніхто не платить оплати до фонду суспільного забезпечення. До таких самозатруднених зараховуються власники й помічники в торгівлях харчами („ґросеріс"), стрижіїв, підприємців для направи й будови домів та роблення направок („контракторів") і загалом таких самостійних людей, які не дістають робітничих платень. Якщо вони зголосять свої підприємства і викажуть прибуток найменше 400 дол. то уряд накладе на них оплату суспільного забезпечення висотою двох з четвертиною відсотків від суми до 3,600 дол. Найвища оплата за такий прибуток-окремо від звичайного особисто-доходового податку — буде виносити 81 дол. за рік 1951. Від цеї оплати звільнені професіоналісти, як лікарі, адвокати, архітекти. — Хто має бути звільнений від цих оплат, про це вирішують урядовці, що переглядають надіслані податкові виказы.

Ще про новий лік проти сухіт

Ню Йорк. — Після проголошення винаходу нового ліку проти туберкульози, появилися голоси перестороги від шістьох лікарів-спеціялістів, які прибули на протитуберкулозні збори в „Ню Йорк Академі оф Медісін." Ці визначні спеціялісти заявили, що вони вповні доцінюють значення нового протитуберкулозного винаходу, але вважають доцільним перестерегти і лікарів і пацієнтів, щоб вони не сподівалися забагато від нового чуда". Лікарі повинні далі послуговатися дотеперішніми способами лікування туберкулози — включно з операцією. Досі не стверджено, чи ті хворі, що їм поміг новий лік, не захворіють поновно; досі немає ще переконливого доводу, що хоч одне життя було вратоване новим ліком, бо зменшення гарячки і зиск на вазі, — це ще не довід, що хворий певний свого життя — кажуть лікарі.

● Детектив нюйоркської поліції Джеймс Дж. Фокс арештований разом з трьома іншими злодіями за низку вломів до мешкань багатих мешканців.

ПІДСТУПИ КОМУНІСТІВ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ АВТОМОБІЛЕВИХ ЮНІЙ

Дітройт. — Колишній таємний аґент Федерального Слідчого Бюра Ричард О'Гейр, теперішній свідок конґресової комісії неамериканських діянь, що приїхала для слідства над діяльністю комуністів в Дітройті, виявив цілу сітку інтриг, при допомозі якої комуністи хочуть опанувати юнії автомобілевих робітників, щоб на випадок нещастя, — вони могли перебрати ці юнії в свої руки і мати готову політичну організацію до заведення своєї влади в Америці. Свідок каже, що комуністична партія вимагає до цього безоглядно. Під час війни, дітройтські комуністи призначили на становище в нюйорському бюрі продажу авт виробу Форда одну жінку, що мала відсунути від урядування голову бюра некомуніста, який стояв комуністам на перешкоді до повного опанування цього бюра. Свідок назвав жінку по імені, а саме паню Едну Ґласґолд, що належала до нюйоркської ґілди артистів. Вона справді виконала це доручення й довела до звільнення голови бюра. Свідок сказав, що в стейті Мішіґен є півтори тисячі комуністів, з того в повіті Вейн, у якому положене місто Дітройт, є їх 1,000. Свідок відчитав для прикладу імена 82 осіб, членів комуністичної партії. Вартість оборонної промисловости, над якою комуністи намагаються дістати контролю в Дітройті при допомозі юній, нараховують на три більйона долярів, казав О'Гейр.

В Совєтах і в Америці

Жінка в Совєтському Союзі мусить заплатити приблизно 600% більше за такий сам якостево одяг, як платить жінка в Злучених Державах. Інтересне порівняння совєтської і американської моди та ціни влаштувала в Ню Йорку дружина колишнього американського амбасадора в Москві, адмірала Алена Кірка, яка й привезла зі собою з Москви новозакуплений одяг та перевела порівняння, як це зазначено на зробленій з виставки фотознімці. Якщо взяти до уваги можливості заробітку американської і совєтської жінки, умови праці та життєвий стандарт, тоді це порівняння вийде ще більше в некористь совєтської жінки, не згадуючи вже про всі інші злидні совєтського рабства.

АМЕРИКА ОБОВ'ЯЗАНА СТАТИ В ОБОРОНІ 33 КРАЇН НА ВИПАДОК НАПАДУ

Вашинґтон. — Америка формально вже зобов'язана прийти на допомогу 33 країнам на випадок нападу на них, а тепер приготовляє таку запоруку ще для чотирьох інших, як це виказує перегляд, зладжений аґенцією „Юнайтед Пресс". Зобов'язання ці складені при виготовленні збірних пактів, таких як напр. в пакті з Ріо в 1947 р., який вимагає взаємної оборони 21 країн з Західної півкулі. Другий великий договір, тобто Північно-Атлантійський Пакт, зобов'язує від 1949 р. до взаємної оборони 14 держав, а тепер іде праця над складенням подібної спільної оборони держав з Пацифіку, тобто Японії, Австралії, Нової Зеландії й Филипинів. Очевидно, що країни, які мають такий акт взаємної допомоги, мають прийти на допомогу Злученим Державам на випадок нападу. Умови, заключені між згаданими країнами, обіймають оборону не тільки самої території цих країн, але й їх посілостей, кораблів, літаків і війська. Географічне положення таких країн обіймає велетенську територію, бо від Північного бігуна до Ґренляндії, Ісляндії, кордонів Норвеґії й Совєтів, повздовж залізної заслони до Греції, Туреччини, французького Альжіру, дальше до Південного бігуна, а через Пацифік до Аляски і знову до Північного бігуна.

Росію запросили на свідчення в справі катинської масакри

Вашинґтон. — Небувала досі в політичних справах запрошення дістала Совєтська Росія скласти своє свідоцтво в справі вбивства понад 10,000 польських офіцерів у Катинському лісі. Спеціяльна комісія американського Конґресу, що прослідкує ці вбивства, переконана, що це Совєти перевели цю масакру поляків у 1943 р., одначе Совєти не тільки заперечують цьому, але й обвинувачують в цьому злочині німців, які в тому часі були недалеко Смоленська. Запрошення вислала Совєтам конґресова комісія через департамент стейту, звідки воно було вислане післанцем до совєтського амбасадора Александра С. Панюшкіна.

Президент передбачує, що Чехія буде вільна

Вашинґтон. — З нагоди четвертої річниці захоплення влади комуністами в Чехословаччині, президент Труман оголосив комунікат, в якому пригадав на події, що скоїлися безпосередньо перед скасуванням волі в Чесько-Словацькій Республіці, а які вказують, що там поверне воля, бо тамошнє населення не погоджується на чуже панування і на знищення волі в тій країні. „День 25 лютого — на думку Трумана — „повинен бути пригадкою для молоді всіх націй, як символ і пригадка до боротьби проти поневолення серед безнадійних відносин . . . Цей день це наука для всіх націй. Світ тоді довідався що комунізм аґресивний, що комунізм це те саме, що наїзд, репресія й поневолення. Не забудьмо цієї лекції".

Українці в Бофало на сторожі своєї чести

Бофало, Н. Й. — Місцевий польський „Дзєннік для Вшистких" з 13 лютого надрукував огидний жарт-пашквіль про герб України. Наступного дня двох наших громадян, — представник місцевої філії УККомітету: п. Андрій Дякун і п. Степан Шипилявий, відвідали редакцію згаданого часопису та висловили своє обурення. Редактор часопису вибачився за це, мовляв, переочення та обіцяв обіцяв публічно прохати пробачення. Того ж таки дня від філії УКК вислано редакції „Дзєнніка" листа (англійською мовою) з підписом голови Філії п. Іллі Вули, в якому в достойний спосіб звертається увагу на „цю вульґарну обиду національної емблеми українського народу". У висліді тої інтервенції в наступному числі — „Дзєнніка" появилася така замітка: „Прикро нам, що через недогляд у виданні нашої газети за середу появився жарт, який представляє українців в неґативному світлі. Ми направду не мали наміру обиджати наших американських приятелів українського походження. Редакція". Інтервенція наших громадян в тій афері дає приклад, як постійно треба стояти на сторожі української чести та гідности і негайно реаґувати на кожний прояв її свідомого чи несвідомого порушення.

АЛІЯНТИ ПЕРЕДАЛИ СОВЄТАМ ПЛЯН ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Бонн, Німеччина. — Аліянтські високі комісарі передали голові совєтської Контрольної Комісії, ген. Чуйковому копію приготованого західно-німецьким урядом законопроєкту для встановлення вільної, демократичної і об'єднаної Німеччини. В додатку до західно-німецького законопроєкту, західні високі комісарі від себе поставили справу вільних і таємних виборів в цілій Німеччині за передумову будь-яких розмов з Совєтським Союзом на тему мирового договору з Німеччиною, як це недавно пропонував за апробатою Москви східно-німецький уряд. Тепер чергового кроку в тій західно-совєтській грі в Німеччині очікується від Совєтів. В західних колах рахуються з можливістю, що з уваги на вирішене вже включення Західної Німеччини в західно-европейську оборонну спільноту, цей совєтський крок може бути „драстичний". Переданий Совєтам, і рівночасно генеральному секретаріятові Об'єднаних Націй, документ ставить Совєтів перед такими двома проблемами: 1. Публічно проголошений „закон в справі принципів для переведення вільних виборів до Все-Німецької Конституційної Асамблеї" це єдина передумова, від виконання якої аліянти і Західна Німеччина будуть розглядати справу об'єднання Німеччини. 2. Об'єднання Німеччини ставиться за безумовну вимогу і перед її здійсненням ані аліянти ані західно - німецький уряд не входитимуть в жадні переговоря на тему мирового договору із Совєтами.

Таємна американська зброя скріпить атлантійську оборону

Лісбона. — Тут з авторитетних джерел інформують, що оборонні зусилля НАТО і Европейської Оборонної Спільноти будуть в найближчому часі безмірно скріплені тим, що всім цим оборонним силам по цей і по той бік океану буде поставлена до розпорядження наймодерніша таємна американська зброя, яка ще ніколи досі не була в ужитку. Подробиці того, про яку саме зброю мова, де її держатиметься та як вона буде в потребі використана — все це належить до найбільш бережених таємниць. Після основних порозумінь між договірними країнами, комітети спеціялістів, зокрема військових розроблюють дальші пляни, у висліді яких постане найбільша і найсправніша оборонно-воєнна машина, яку колинебудь знала історія. При цій нагоді виясню́ється, що уряд Британії продовжує свої заходи для створення спільного американсько - британського авіяційного командування, включно з частинами для стратеґічного бомбардування, до якого належить тиж атомова зброя та яке досі є виключно в американських руках.

ЗДАНО ДО ДРУКУ 1-ше ЧИСЛО ТИЖНЕВИКА „СВОБОДИ"

Вже здано до друку перше число нового літературно-мистецького тижневика „Свободи", що появиться з датою неділі 2-го березня та буде розіслане вже в найближчий четвер, 28 лютого. Перше число цього тижневика, що буде розіслане оказійно всім передплатникам щоденника „Свободи", друкується вийнятково у формі та на папері щоденника. Друге та дальші числа вже будуть друкуватися на восьми сторінках меншого формату та на кращому папері. В першому числі, крім редакційних статтей та матеріялів з науки й техніки, літературної хроніки, рецензій та багато інформаційного і розвагового матеріялу, друкуються статті: П. Голубенка — „Гоголь і Шевченко", Ст. Левинського — „Мандрівний птах", С. Гординського — „Зустрічі з Оленою Телігою", І. Керницького — „Добрий чоловік" та інші. Число ілюстроване. Тому, що перше число розсилається на всі адреси передплатників щоденника, тих осіб, які замовили тижневик, але не передплачують щоденника, прохається негайно повідомити Адміністрацію поштівкою, бо з технічних трудноців їхня адреса могла б бути пропущена. Дальші числа тижневика вже розсилатимуться тільки на адреси тих, які вже замовили або ще замовлять його.

„Свобода" вітає заслуженого редактора і приятеля українців

Ню Йорк. — Редакція „Свободи", доцінюючи великі заслуги та приязнь до українців і їхніх змагань редактора відомого американського католицького тижневика „Америка", о. Джана ЛяФарґи, вислала йому 25-го лютого з нагоди 25-річчя його редакторської праці, таку телеґраму: „З нагоди святкування 25-ліття Вашого редакторства — „Америки", шлемо Вам найкращі побажання, вшановуючи Вас як того, що боровся проти комунізму від самого початку і зокрема в тих часах, коли його загроза ще не була загально визнана. Ваша підтримка прав 45-мільйонового українського народу на волю і незалежність широко відома і глибоко оцінютана." Телеґраму підписав д-р Лука Мишуга.

Ще можна набути Календар У.Н.С. на 1952 р.

Адміністрація В-ва „Свобода" повідомляє, що вона має ще на складі малу кількість Календарів У. Н. Союзу на 1952-гий рік, отже ті, що ще не придбали тої вартісної книги з багатим інформаційним і літературно-мистецьким змістом, можуть набути її в Адміністрації „Свободи", висилаючи замовлення та одного доляра за примірник. Рівночасно Адміністрація прохає всі Відділи УНСоюзу, які ще не розрахувалися з пересланих їм календарів, щоб вислали грошеву належність за них по можності якнайкоротшому часі.

Частинна затьма сонця в Індії

Курукшетра, Індія. — Вчора відбулася тут частинна затьма сонця, що її можна було бачити в Індії. Затьму можна було бачити тільки кілька мінут, але багато астрономів встигли зробити дуже важливі досліди.

Мільйони гіндусів у всій Індії згідно з своєю релігією вірили, що це вони своїми молитвами врятували світ перед загладою, бо перешкодили демонові Раґу, який вискакує з безодні на небі та старається знищити свого давнього противника — сонце.

В Курукшетрі, святій місцевості гіндусів, що лежить 97 миль на північ від столиці Ню Делгі, зібралися пів мільйона прочан, щоб молитвами врятувати сонце. В цій місцевості, згідно з гіндуськими леґендами Крішна вперше бачив затьму сонця і сюди приходять тепер прочани в часі кожної затьми сонця.

АТЛАНТІЙСЬКА РАДА ЗАКІНЧИЛА СВОЮ СЕСІЮ В ЛІСБОНІ

ВСТАНОВЛЕНО ГОЛОВНУ КВАРТИРУ В ОКОЛИЦІ ПАРИЖА; АНГЛІЄЦЬ ПЕРШИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР НАТО

Лісбона, Портуґалія. — Рада Північно-Атлантійського Пакту закінчила в понеділок свою дев'яту з черги сесію, погодившись встановити головну квартиру НАТО (Норт Атлентік Тріті Організейшин — Організація Північно-Атлантійського Пакту) в околиці Парижа, призначити на видатки головної квартири 426 мільйонів долярів та запропонувати пост першого генерального секретаря НАТО теперішньому англійському амбасадорові у Вашинґтоні, сер Оліверові Френксові. Тимчасом НАТО увійшла в „дозрілу" стадію свого організування і тепер вже теж кожний з 14-ти членів того аліянсу повинен призначити свого постійного представника в її Раді, яка від тепер буде вже відбувати постійні сесії в своїй новій головній квартирі. Час до часу будуть відбувати окремі сесії теж міністри закордонних, військових і фінансових справ договірних країн, але дати чергової їхньої сесії тепер вже не встановлено. Нова постійна Рада виконуватиме функції дотеперішніх заступників членів Ради, хоча матиме багато більші повновласті та координуватиме теж працю Тимчасового Комітету Ради, Фінансово-Господарської Ради та Ради Оборонної Продукції. Цивільний пост генерального секретаря порівнюється з військовим постом головного команданта ген. Айзенгавера. Околицю Парижа вибрано на постійний осідок Ради з багатьох міркувань, між іншим тому, що там же находиться теж головна квартира европейської армії. Після закінчення сесії Ради, міністри закордонних справ Злучених Держав, Британії і Франції мали ще розглянути остаточно справу контрактового договору з Німеччиною та проголосити відповідну декларацію. До найважливіших рішень закінченої сесії належить устійнення бюджету на оборонні видатки НАТО та зокрема на будову морських і авіяційних баз на північно-атлантійському просторі. В кінцевому комунікаті з нарад з'ясовано такі полагоджені на сесії справи: 1. Розглянено і одобрено плян ремілітаризації Німеччини в рямках европейської оборонної спільноти та встановлено, що кожний напад на країни европейської оборонної спільноти вважатиметься рівночасно нападом на країни Атлантійського Пакту і навпаки. Тимсамим, Німеччину практично включено в оборонну систему Пакту. 2. Принято плян створення европейської армії, який передбачує мобілізацію 50 дивізій до кінця цього року, в тому 12 німецьких дивізій. 3. Ухвалено проєкт бюджету на розбудову авіяційних баз та включено збройні сили Туреччини і Греції в спільне командування ген. Айзенгавера, за посередництвом очолюваного адміралом Карні Південно-Европейського Командування. 4. Створено перманентну Раду та вибрано околицю Парижа на її головну квартиру, як теж призначено відповідний бюджет на її видатки.

Продовжується „мертва точка" на переговорах в Кореї

Токіо. — На переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї продовжується „мертва точка" в трьох головних справах: репатріяції полонених, будови аеродромів на території Північної Кореї під час перемир'я та контролі виконання постанов перемир'я. Відносно полонених, аліянти не відступають від свого становища, щоб репатріяція відбувалася виключно на добровільній базі, а комуністи домагаються примусової репатріяції всіх полонених, без уваги на те, чи вони собі того бажають. Щодо аеродромів аліянти обстоюють, що їх будова на ворожій території могла б бути підготовкою до нової аґресії і тому на це не погоджуються, а комуністи зі свого боку не відступають теж від свого домагання такого права. Суперечності в справах контролі виникли після того, як комуністи почали домагатися, щоб до невтральних членів контролі зарахувати теж Совєтський Союз, проти „невтральности" якого аліянти мають дуже серйозні застереження і тому на нього не погоджуються. В останньому аліянти запропонували компроміс, погоджуючись відступити від своєї пропозиції, щоб до невтральної контролі належала оспорювана червоними Норвеґія, якщо червоні зрезигнують з сов. участи.

Великі воєнні вправи на Середземному морі

Неаполь, Італія. — На водах Середземного моря почались величезні воєнні вправи, в яких бере участь понад двісті американських, британських, італійських і французьких воєнних кораблів з довколишніх европейських і африканських портів. Цілістю воєнних вправ командує американський адмірал Роберт Б. Карні, шеф аліянтського південно-европейського командування. Конкретна ціль цих маневрів потрійна: 1. Технічний вишкіл в комбінованих діях фльоти на довшу мету; 2. Проба зв'язку і комунікації в уявних воєнних обставинах; 3. Проба можливотсей співдії кораблів і літаків збройних сил чотирьох країн.

В СУБОТУ ПОЧНУТЬСЯ АНГЛО-ЄГИПЕТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Каіро. — Єгипетський прем'єр Магер Паша повідомив єгипетський нарід, що вже в найближчу суботу відновлені будуть англо-єгипетські переговори для полагодження конфлікту в справі британської залоги в зоні Суезького Каналу та в справі майбутньої долі Судану. Перші розмови відбудуться між прем'єром Магером і британським амбасадором в Каіро, сер Ралфом Стівенсоном. В своєму проголошенні прем'єр Магер заявляє: „Я приготовляюся до швидких і рішальних переговорів, в яких не буде намарної витрати часу. Я не буду дебатувати над принципами евакуації (британських військ з Суезу), але навпаки, тільки в справах способу евакуації та єдности долини Нілю". — Значить, що Єгипет не думає входити в розмови на тему самих своїх домагань, як таких, а тільки щодо їх переведення в життя. На закінчення він додав: „Якщо ми в переговорах не досягнемо своєї мети, ми зорганізуємо загальну боротьбу, до участи в якій буде покликаний кожний єгиптянин". Рівночасно британська амбасада повідомила, що сер Ралф Стівенсон дістав запрошення на наради.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ШОСТА КОЛОНА

Теперішня метушня білої російської еміґрації, скерована на рятунок російської імперії після повалення комуністичного режиму, має всі познаки шостої колони, так само підривної і так само загрозливої для закордонної політики Злучених Держав і очолюваного ними вільного світу, як донедавна була здемаскована тепер комуністична п'ята колона.

Пригляньмося коротко фактам. Як довго відносини між Совєтським Союзом і Злученими Державами та їх союзниками були приязні або менше напружені, російська еміґрація животіла собі без будь-якого більшого політичного значення і ролі. Не було тоді ані „визвольних комітетів", ані „представників" неіснуючого „російського резистансу" в Совєтському Союзі, ані будь-якої ефектовнішої анти-комуністичної акції. Навпаки, під час другої світової війни російська еміґрація, або щонайменше її частина, цілком легко включувалася не так в акцію боротьби західних демократій проти націзму, як радше в рятунок російської імперії, хай і червоної, перед загрозою розвалу не тільки з боку німців, але теж з боку масових визвольних зривів поневолених Москвою не-російських народів і скерованих однаково, як проти Сталіна так і Гітлера. А коли після війни врятований західною зброєю совєтський режим проголосив заклик до повороту „на родіну", то перед совєтськими консулятами у Франції, Бельгії, Югославії, Чехословаччині та інших країн товпилися ті самі російські еміґранти за візами на поворот. Українці, білорусини, поляки, балтійські народи та члени інших не-російських народів Совєтського Союзу і його сателітів в тому самому часі кидалися під американські авта, підрізували собі горла, щоб тільки не вертатись „на родіну".

Після війни комуністична п'ята колона продовжувала інтенсивно свою неперебірливу в засобах підривну роботу в Америці та інших демократичних країнах. Українці, поляки білорусини, лотиші, естонці, литовці та інші не-російські еміґранти били в усі дзвони проти тої пятиколонної роботи, а їхні партизани на рідній землі приносили гекатомби жертв в активній боротьбі проти Кремля. Де тоді були російські іміґранти і їх „визвольні комітети"?

З часом між Америкою та її союзниками з одного боку і Совєтами з другого заіснував стан холодної війни. Положення погіршувалося, холодна війна розпалювалася і в тому процесі здемасковано та у великій мірі унешкідливлено комуністичну п'яту колону. Щойно тоді почався справжній „рух" російської еміґрації. Почали творитись комітети, появилися декларації, нагло заговорено про „російський резистанс", та почалася ціла теперішня метушня, що своїм ставленням східно-европейської проблеми та своєю медвежою прислугою американській закордонній політиці абсолютно набирає характеру виразно підривної шостої колони.

Усі, або щонайменше велика більшість дотеперішніх публікацій та авторитетних заяв, як і документів на тему німецької поразки на Сході виявляють недвозначно, що головну ролю в цьому відіграв резистанс поневолених Москвою не-російських народів, з яких німці зробили собі ворогів тим, що не визнали їх самостійницько-національних та державницьких аспірацій. Відомий публіцист Крейн повторив недавно загальне переконання членів колишнього німецького генерального штабу, що коли Америка хоче виграти війну з большевиками, вона в першу чергу повинна заявитись за створення незалежної української держави та держав інших поневолених Москвою народів. Публіцисти типу Кренкшо і ген. Фуллера назвали Україну „Ахілевою п'ятою" Кремля.

Як же дивно мусить вражати ціла теперішня метушня російської еміґрації, скерована сто-відсотково в цілком протилежному напрямі. Для введення в блуд американського уряду і американської публічної опінії, в загальних резолюціях і заявах тої шостої колони говориться про „право на самовизначення" не-російських народів, але рівночасно ведеться всю можливу акцію та мобілізується опінію власне проти того, що єдино може запевнити перемогу демократій: проти розчленування російської тюрми народів та ліквідації російської імперії.

Клясичний приклад того дає поведінка цеї шостої колони на конференції в справах психологічної стратегії у Вашинґтоні. Російські представники однодушно голосували в користь резолюції про звільнення самовизначення всіх народів поневолених кремлівською тиранією і рівночасно поширювали брошури з дуже різким становищем в обороні цілости російської тюрми народів.

Ціла та акція російської преси та російських організацій, до якої впливовим росіянам пощастило притягнути теж впливових, але незорієнтованих, або здезорієнтованих американців, має підозріло суцільний характер і цілеспрямованість. Український Конґресовий Комітет та інші національностеві представництва зроблять велику патріотичну прислугу Злученим Державам, як докладуть усіх зусиль, щоб здемаскувати цілу катастрофальну загрозу російсько-імперіялістичної шостої колони та її теперішньої акції.

Потрібні документи поневолення

Нема почеснішої справи для українського політичного еміґранта, ніж справа пропаґанди української проблеми за кордоном. Всі ми це ясно усвідомляємо. Бо нема сумніву, що українське питання в минулому тільки тому не знайшло свого належного вирішення, що народи світу не усвідомлювали того факту, що, без української матеріяльної стратегічної бази, Росія ніколи не змогла б стати тим страховищем для світу, яким вона є тепер.

За період понад двохсотлітньої російської окупації України, наші автори виготовили багато матеріялів на цю тему. Особливо багато було написано за останні роки.

Але все, що написано про російське панування на Україні, не систематизовано, не зібрано в якусь одну, добре зредаговану та ілюстровану збірку, звідки б чужинець міг би довідатися про найголовніше на цю тему. Ми маємо добре написані матеріяли про Колиму, про Соловки, про голод 1933 року, про єжовщину та ін., але ми не маємо такби мовити „антології" всіх тих злочинів, яких зазнав наш народ від окупанта. Не маємо такої книжки, в якій вся наша траґедія — і політична, і економічна, і культурна — була б подана мовою конкретних цифр, фактів, діяграм, ілюстрацій. До того ж (і це найбільший мінус нашої пропаґанди) з тих матеріялів ми дуже мало маємо таких, які були б перекладені мовою інших народів, зокрема, мовою англійською.

Настав найвищий час, щоб наша еміґрація видала таку, ми б назвали, „Білу книгу" московського панування на Україні. Фактів, ми маємо досить. Йде тільки про те, щоб ті факти хтось зібрав, і відповідно — без зайвих, часто непотрібних сентенцій і слів, обробив, подавши їх в найзрозумілішій і найстислішій формі. Замість сентиментальних слововиливів, яких чужинецький читач здебільшого не розуміє, така книга повинна говорити тільки мовою конкретних цифр, діяграм, ілюстрацій (також фото-ілюстрацій) і найхарактеристичніших фактів.

На підставі науково обґрунтованих даних, треба теж показати чужинецькому читачеві, що створення самостійної української держави є не тільки в інтересі українського народу, але у великій мірі в інтересі також інших народів, зокрема, народів Заходу. До того ж, книга не повинна обмежуватися лише періодом совєтської окупації України, але повинна охопити ввесь період московського загарбання України. Цим самим ми завдамо ще одного рішучого удару базіканині, що, мовляв, ворогом українського народу був і є тільки комунізм, а „русскій" народ тут „ні при чому".

Звичайно справа редаґування такої книги вимагає солідної праці і солідних людей. Книгу треба видати кількома іноземними мовами — і, розуміється, англійською мовою, пеердусім. Це вимагатиме також певних коштів. Але видання такої книги було б справою колосальної ваги, і тому всякі видатки нам стократно оплатилися б. До того ж, видати більшу кількість поодиноких праць чужими мовами ми напевно ніколи не спроможемося (хоч на різних зборах і т. д. ми не раз дуже багато говоримо про це), але видати бодай ось таку солідну книгу ми можемо, і ми повинні це зробити. Маючи таку книгу в руках, ми зможемо сказати чужинцям: ось воно, наше і ваше українське питання, ось вона — ваша і наша траґедія!

Юл. Мовчан.

В полоні псевдооб'єктивізму

До найвидатніших постатей українського XIX. ст. без сумніву належить М. Драгоманів. Завоював він собі це місце пророблено́ю роботою і залишеним тривалим спадком. Зі знаних і зовсім зрозумілих причин, довкруги його особи розвинулася завзята боротьба. „За" і „проти" є дуже екрайні, а в зв'язку з тим дуже гострі, що вже заздалегідь позбавляє їх у великій мірі можливості бути об'єктивними. Автор цих рядків не думає прилучуватися ні до одних, ні до других, ані теж пропонувати на цьому місці своїх оцінок у справі М. Драгоманова. Предметом цих рядків є що інше, а саме:

Майже всі без винятку оборонці М. Драгоманова і його спадщини, як оправдуючий арґумент чому М. Д. не був націоналом, а космополітом і інтернаціоналістом, висувають таке: 1) Тоді був такий час в Европі. Національне не грало ролі. Отже і М. Д., що був в найближчому і найчутливішому стику з передовою когортою мислителів і діячів Західньої Европи, не міг піти іншим шляхом. 2) В час коли жив М. Д., Україна була дуже відсталою, без відповідної культурної верстви, без своєї свідомої інтеліґенції, а насамперед без політичних діячів і якихнебудь політичних рухів. Отже звідки з нього мав взятися націонал? Звідки він міг стати на національно-державницьких позиціях?

Силою привички кожен автор чи доповідач у цій справі повторює саме ці арґументи, як непохитний канон, і з почуттям вищости накликує до „об'єктивних оцінок", до „вгляду в факти", до „твердого ґрунту дійсности". А втім — об'єктивні оцінки, ці факти і ця дійсність зовсім не потверджують цього всего. Найкраще звернімся до них. Кожен, що завдасть собі труду запізнатися ближче з обличчям Західньої Европи в XIX. ст., а зокрема в роках, які творили тло для вирощування духового обличчя М. Д., тобто візьмім загально — рр. 1840—1880, переконається, що „об'єктивізм" наших об'єктивістів зовсім не об'єктивний, а „твердий ґрунт" їхніх фактів ніяким ґрунтом не є. Вирішне п'ятно згаданим рокам витиснули: 1) в економії промислова революція, 2) в політиці боротьба за розгорнення внутрішньої суверенности народу, що в великій мірі відбувалося в той час під прапорами лібералізму; боротьба поневолених націй проти своїх гнобителів за повне визволення. 3) в культурно-духовій площині було це продовження романтизму і цупко пов'язаний з ним тодішній націоналізм.

Візьмім одну за одною західньо-европейську країну в тому часі й побачимо саме це. Саме в тій атмосфері і в тій площині писали, творили і думали в Англії чоловий поет Бравнінґ, історики Маковей, Фрімен, Стаґс, а насамперед історіософ Карляйль. У Франції Гюґо, Дюма, Бальзак, де Мюссе, історик Мішлє, а потім довга черга інших. В Німеччині по „золотій" добі Гете, Шіллєра, Гердера, Лессінґа, Канта, Фіхте, Геґля помітний на той час понижений лет, але й у ньому ті самі культурні елементи, той сам політичний патріотизм є основними нотами. Це зовсім виразно і без якогнебудь сумніву ілюструє тодішній найвидатніший німецький поет, Улянд. Саме в тому часі Німеччина видала великих істориків, що по названій вгорі лінії національного патріотизму створили цілу владну загально-европейську історіографічну течію. Ними були: Дальман, Нібур, Ранке. Саме в тому часі Савінь в Німеччині дав нові основи* для оцінки права і правових стосунків в лоні різних народів, ствердивши і захистивши, що „кожна нація має свою правну систему". Те саме можемо ще з більшим правом сказати про Італію.

Саме в тому часі постає в західній Европі національна музика", виросла з основ, духа і традицій кожного народу. Почніть Шопеном, через Берліоца, Ґуно, Бізе, Ваґнера, Верді, всюди побачите, що національне є в центрі, є основне. Ось так виглядають об'єктивні факти і справжній реальний ґрунт тодішньої доби.

Певно, ніколи не буває так, щоб в якійнебудь добі панував тільки один тон. Є головні течії, що визначують в основному характер доби, є і інші, дальшерядні з більшим чи меншим значенням в той час. Ті інші є або продовженням, відсвітом відходячої епохи, або форпостом майбутнього, або тільки шуканням з якого не випливають нові великі історичні процеси, що створять нові епохи. В обговорюваний час, крім згаданих основних течій розвинулися різні соціялістичні течії, а серед них найважливіша наукового матеріялізму з Марксом і Енґельсом на чолі. Ця течія оперлася на виростаючу в той час нову верству фабричного пролетаріяту, чим побудувала виключно міцну основу під свій дальший розвиток. Іншою була течія репрезентована у Франції Прудоном, в Німеччині Штірнером, в Росії Бакуніном, одним з найближчих приятелів М. Драгоманова, а в нас саме М. Драгомановом. Споміж них усіх М. Д. настроєний найбільше поміркованої, в нього найбільше елементів лібералізму і немає тої пропаґанди насильства, що є в інших, бо М. Д. був консеквентним еволюціоністом. В неодному він близький до позитивістичних „законів" Конта, чи до лібералістичних оцінок Д. С. Мілла.

Коли ж іде про Україну, то вона насправді на той час була відсталої у відношенню до ідей Західньої Европи, але ж в ніякому разі не була голим степом, безводною пустинею під духовим і політичним оглядом. Це ж був час українського культурного відродження, яке, не зважаючи на миколаївську реакцію (1825-1854), постійно продвигалося вперід. А політичні настрої в немалій мірі визначувалися словами Марковича до Рєпєва „ви ще найдете в нас живий дух Полуботка" (1825). Цей „живий дух" не знайшов в пізніших роках відповідного сформулювання в політичній літературі. Політична думка тліла поволі в Кирило-Методіївців і в „Громадах", творячи підґрунтя для українського Мацціні чи Фіхте, який одначе не прийшов. Оце об'єктивний стан речей так, як ми його знаємо з історії. Не бракувало в нас теж стихійних масових політичних рухів в тому часі. Почавши від повстання Чернигівського полку, почерез неодноразові селянські заворушення в тому часі, страйки і вибухи в нелюдський спосіб використовуваного молодого українського робітництва, що дало навіть першу успішну спробу на Сході Европи зорганізувати революційну робітничу організацію, а саме в 70 рр. Робітничий Союз в Одесі.

Дуже об'єктивний підхід і необ'єктивні оцінки були висловлені в українській пресі в останньому часі при іншій нагоді. У „Свободі" з 4. січня ц. р. В. Приходько в статті про Гоголя оправдує уживання М. Гоголем російської мови тим, що „було це сто літ назад, коли українська літературна мова знаходилася ще в початковій стадії свого розвитку". Отже міг писати Котляревський і Гулак, могли писати Основяненко і чужинка Марко-Вовчок — і то прекрасною багатою українською мовою, — міг писати Шашкевич і Головацький, міг писати Шевченко, аж тут тобі „об'єктивний мотив", — недорозвинена українська літературна мова. Цього самого калібру є інший „об'єктивний мотив" в цій же самій статті: „...„Ревізора" і „Мертві Душі" він міг писати лише російською мовою. Бо то були російські типи і говорили вони цією мовою..." А що ж тоді сказати про „Вечорі на хуторі", або про „Тараса Бульбу"? А вони... теж написані російською мовою. Безчисленна кількість найвидатніших світових авторів створили шедеври, пишучи в мові свого народу на теми і про героїв зовсім інших народів. Це в ніякому разі не зменшає мистецької вартости цих творів.

Отже, — цих об'єктивних і необ'єктивних причин треба шукати там, де вони є, а не скидати вину на відсталість нашого народу, його недорозвиненість, браки, некультурність, тощо. А насамперед причин поступків людини треба шукати там, де вони в найбільшій мірі є, цебто в психіці і в характері людини.

Я Гайвас.

Демократія в монархії

(Допис з Лондону).

Смерть короля Юрія VI., його похорон і вступ на трон королеви Елисавети II. — ці події дали англійцям і широкому світові нагоду ще раз придивитися до механізму Британської Імперії, в якому визначне місце займає інститут королівської дідичної влади.

І найменший громадянин Британії добре розуміє, що королівська влада, як і титули королів — „з Божої ласки" — все це тільки гарні декорації, бо державою править вибраний народом парлямент. Однак ми бачили, як у цих днях усі групи Британської Громади Народів однодушно виявили свою пошану до традиції, що має в історії Англії тисячолітню давність.

Ще в 17 столітті, в боротьбі між парляментом і королівською владою, перемогло народне представництво. З того часу король репрезентує державу, але нею не править. Поки цей уряд має за собою більшість у парляменті, він може діяти. Коли втратить довіря парляменту, мусить відійти від влади. Король, за давнім звичаєм, мусить іти з більшістю парляменту.

Ця форма англійської демократії, на чолі з королем, видержала найтяжчі історичні іспити в 19 віці (війни з Наполеоном) і в 20 столітті (дві світові війни). Після 2. світової війни, Британія пережила глибоку соціяльну революцію, але королівська влада лишилася непохитна, і король Юрій VI. був добрим приятелем соціялістичного прем'єра Атлі. І ще одну революцію пережила Британська Імперія: перетворення бувших колоній у самостійні держави (Індія і ін.). Однак ці незалежні держави визнають над собою номінальну владу англійського короля.

Перша і основна причина популярности королівського титулу (не кажемо влади) в Британії — це пошана до закону і правопорядку, яку від давніх часів виявляє англійська монархія. Король — в Англії — це в першу чергу слуга держави. Його повинність — репрезентувати націю, як цілість. В 19 і 20 століттях англійські монархи виступали нераз як посередники в напружених спорах між політичними партіями, а також старалися безпосередньо впливати на відносини між робітниками і підприємцями. Ще бувши князем Йорку король Юрій VI. займався соціяльними проблемами своєї країни. Політика уряду Партії Праці після війни мало його повну і щиру піддержку. Завдання — перетворити Британію на „державу добробуту" в великій мірі здійснене. Англійська приказка, мовляв, „король не дасть нікому в Англії померти з голоду" — знаходить своє повне оправдання.

Кожний, що слідкує за подіями в розвитку країн Західної Европи, мусить спинитися перед одним вражаючим фактом: майже всі країни, що мають конституційні монархії, зберегли свободу і демократичний устрій. (Швеція, Норвегія, Данія, Голяндія, Бельгія, Англія цьому прикладом). В країнах, що мали режим абсолютної монархії, з безсилими парляментами, (Росія, Німеччина, Австро-Угорщина) прийшло до упадку цих режимів і до створення тираній — большевицького або фашистівського типу. Це значить, що конституційна монархія має непорівняно більшу стабільність ніж абсолютистичні режими.

Конституційна монархія — це витвір демократії. На початку політичні права супроти монарха здобула шляхта, потім заможніше міщанство, а в 19-20 століттях політичну рівноправність поширено на всі верстви суспільства.

В. І.

Іван Світ

ЗЕЛЕНА УКРАЇНА

(Назва й межі).

Територія Зеленої України є відома світові під різними назвами в залежності від того, хто був нею зацікавлений, чи які він мав національні та політичні погляди. Для більшости сторонніх людей ця країна мала назву „Дальнєго Востока" — Далекого Сходу, або часом, як — „Русскій Дальній Восток". В совєтській літературі вживається термін — „Дальнєвосточний край". Саме ж населення країни, називало країну від середини минулого століття — „Зелений Клин". Ця назва відносилась головним чином пізніше до Приморщини - Уссурійщини. Згодом, в часи революції 1917-1922 рр., коли існував український представницький орган — Далеко-Східній Секретаріят, вживалась назва — „Нова Україна". В останній час все більше поширюється назва — „Зелена Україна". Термін „Зелена Україна" покриває вже не тільки Приморщину, як то було з назвою „Зелений Клин", але всю територію на схід від озера Байкала.

В українській науці, на протязі довшого часу, досить міцно трималася назва „Зелений Клин". В початках цього століття московський журналіст з Харбіна, що відвідав Уссурійщину, писав в своїх звітах до часопису — „Харбинський Вестник", що це є дійсно — „Нова Украніа". Він бачив там скрізь таку велику перевагу та провідну ролю українського селянства, що годі було інакше думати й говорити! Пізніше ця назва — „Нова Украніа" була вживана в часи урядування Секретаріяту й під цією назвою був виданий у Володивостоці український календар на 1921-й рік.

Фактичним господарем країни є український селянин. Українці творять досьогодні абсолютну більшість населення Амурщини й Приморщини. Рівнож вони перебувають на Далекій Півночі, але вже як засланці. Ця більшість створилася наслідком переселенчої акції від середини минулого століття.

Від цього часу селяни почали називати країну — „Зелений Клин", або „Нова Україна". Українські політичні та громадські діячі часів революції все вживали назви „Зелений Клин" та „Нова Україна". Найбільш впливовий часопис, під ред. Дмитра Боровика, у Володивостоці мав назву — „Українець на Зеленому Клині".

В літературі останніх десятиліть все більше стала вживатися назва — „Зелена Україна", якої тримаємося далі й ми в нашій розвідці.

Ця назва має в собі все: вона охоплює територію певного розміру, її новітню історію, її політичні прямування, як рівнож ідеологію певного політичного руху, що національно зв'язаний з великим українським прямуванням до незалежности.

Зелена Україна на суходолі має такі кордони з сусідами, що їх ми починаємо описувати від берегів Ніппонського моря, у р. Тюмень-Ула, що відділяє південну частину Приморщини від Кореї (Північної). Від пункту на р. Тюмень-Ула, де збігаються кордони трьох держав: Кореї, Манджурії (Хин) та Зеленої України, державна лінія йде на північ гірським пасмом до берегів озера Ханка, до того місця, де в нього впливає р. Тут гранична лінія повертає на рез озеро до р. Сунґача та її течією до р. Уссурі й далі цією річкою до місця її впливу до р. Амур. Тут граничча лінія повертає на захід та тягнеться рікою Амур аж до місця, де р. Шилка та р. Арґуль зливаються разом.

Річка Арґуль далі творить кордон між Зеленою Україною й Манджурією та Монголією. Від р. Арґуль кордон тягнеться гірською частиною Монголії та Прибайкальщини до точки, де кордон переходить 105-тий ступень східньої довжини, недалеко від м. Чакір. Далі, прямою лінією до о. Байкал, його серединою до устя р. Верхньої Анґари. Від цього устя на північ приблизно вздовж 110-го ступня східньої довжини до самого Північного Крижаного Океану в Катанґінській затоці. Вся територія на схід від 110-го ступня належить до Зеленої України.

Що торкається морського берегу Зеленої України, то він є такий: від 110-го ступня Східньої довжини, на березі затоки Катанґа на далекій півночі, лінія тягнеться берегом Крижаного Океану до протоки Беренґа, що відділяє Азію від Північної Америки (Аляски). На цьому великому просторі є чимала Чаунська затока, величезне гирло р. Лени, потім гирла рік: Колими та Індигірки.

Найвужча частина протоки Берінґа створюється через виступ далеко в море рогу Дежнева. На південь від нього є дві затоки, відкриті до моря Берінґа-Анадирська й Олюторська. До першої впливає р. Анадир, що є головною річкою Чукотського півострова. Далі на південь, між морями Берінґа та Охотським, вдається далеко на південь великий півострів Камчатки. Камчатка має при своїх берегах кілька заток. При східньому: Корфа, Камчатська, Кроноцька та Авачинська. Остання є найліпшою, при ній розташоване м. Петропавловськє. При західньому березі насправжки немає значних заток, крім як біля Полани.

Великим зачиненим морем Зеленої України є Охотське море. Воно відділюється від Тихого океану (Пацифіку) ланцюгом Курильських островів. Охотське море має кілька важливих заток: найбільші — Пенжінська та Ґижиґінська, потім чудова — Ямська губа, потім — Тауська й Ольська. Південно-західня частина Охотського моря має ряд добрих заток різного розміру, серед них більш важливі: Удська, куди впливає р. Уда, Тугурська, Ульбінська, Сахалінська.

Берег Приморщини, від гирла р. Амура до самого півдня — Поворотного Рогу, назагал творить мало заток тому, що гірські пасма тягнуться вздовж берегів, а не виходять до моря. Але все ж таки в самій Татарській протоці є дві гарних затоки: Де-Кастрі та Імперіял (старовинна назва Баракута). Далі на півдні є ряд заток й серед них гарна — Св. Ольги, Терней, Опричник, Тетюхе, Св Володимира, Преображення та Успіння.

Південний беріг Приморщини, або властивого Зеленого Клину, до якого виходять південні частини гірських пасм Сихоте Аліну, має багато різного роду заток, більшість з них є глибокі й дають добрий захист для кораблів. Дві з них великого розміру — Ассурійська та Амурська, що є по обох боках великого півострова Муравєва, в якому є теж гарна затока — Золотий Ріг. Від виходу Золотого Рогу на південь тягнеться ґрупа островів архипелягу Імп. Євгенії. Серед них головний острів — Руський, з добірною затокою — Новик, потім менший острів — кн. Аскольда та інші менш значні.

При березі Золотого Рогу розташоване м. Володивосток. Це майже єдиний порт Зеленої України, що не замерзає під час зими, хоч затока Св. Ольги також не завжди замерзає. В інших частинах берегів Зеленої України плавання на протязі кількох зимових місяців зовсім припиняється на різні речинці, в залежности від місцевости та умов погоди.

В самій південній частині Приморщини є ще гарна затока — Посьєт та ряд дрібніших заток, головно при устях річок.

Майже всі головніші затоки та місцевости Приморщини були відкриті для світу европейськими дослідниками. З них — ЛяПеруз досліджував береги о. Сахалина, відкрив затоку Де-Кастрі та Імперіял, також береги довкруги сучасного Володивостоку. Більшість назв, що з'явилися потім на зіхідньо-европейських мапах кінця XVIII. та XIX. століть тепер позабуті, хоч деякі задержалися, але в обмосковленому вигляді. Про це буде мова в окремій розвідці „Історичний огляд географії Зеленої України", докладніше — нарис її дослідів та відкриття для европейського світу.

5. січня 1952, Джуно, Аляска.

О. Кейс

ПО СТОРІНКАХ РОСІЙСЬКОЇ ПРЕСИ

Майже щоденно на сторінках „Н. Р. С." появляються статті, що закидають брудом нашу історію, традицію, культуру. Це можна пояснити тим, що визвольна справа з кожним днем набирає все більше актуальности. Тому росіяни називають українську еміґрацію „фашистами", „людорізами" й „бандитами". Інші пишуть „поучітельние" статті, в яких доказують, що російський народ завжди був визволителем поневолених народів, а п. Уранов намагається доказати, що Росія ніяким винищуванням національних меншинств не займалася, ні при царській імперії ні тепер, та ніколи нікому не заподіяла найменшого злочину.

Сьогодні світ досліджує трагічну справу Катині. Але хіба ж це перший злочин Росії перед людством? Хіба ці злочини робила тільки комуністична Москва в Катині чи Вінниці? Петро перший на кістках українських козаків побудував Петроград.

Катерина друга, розправлялася з козаками по-звірському, а все українське селянство закувала в тяжкі ланцюги кріпацтва.

В 1930-31 роках понад 5 відсотків нашого селянства томились по тюрмах і концтаборах. Скільки наших малих дітей розірвали сибірські ведмеді, або поїли вовки! Хіба це не є злочин?

В 1932-32 роках знищено до 8 мільйонів нашого селянства.. А 1937-38 роки? Це були роки терору, про які тільки знають підземні камери НКВД та той хто випадково вирвався з них на світ Божий. А сьогодні „Н. Р. С." закидає нас болотом, називаючи „людорізами", „бандитами" та ін.

В. Кірічков пише в Н. Р. С.", що він прожив 22 роки на Полтавщині і ніколи ні від кого не чув, що існує неприхильне ставлення до росіян. Я можу відповісти, що я прожив в Донбасі 30 років і теж ніколи ні від кого не чув, що тов. Сталін ворог народу, що большевицька система це рабство або, що Росія тюрма народів. Навпаки ми всі чули і навіть самі говорили, що СССР є земний рай, тов. Сталін є сонце, яке його обогріває, а всі поневолені народи без кінця твердили, що дякуючи тільки російському народові, всі інші народи знайшли собі місце в цьому земному раю.

Що було б тому бідному полтавцю, якби він висловив свою дійсну любов до окупанта?

Кожному, хто жив в той час в СССР, відомо, що голодівкою була охоплена вся Україна, а, що ні в одній російській області голоду не було, навіть прикордонні російські області до України, як Курська, Вороніжська не голодували.

В той час, коли на Україні селянство вимирало з голоду, міста на Україні, де жило багато росіян, були взяті на обмежений пайок, то де ж могли росіяни вмирати з голоду?

Були на Україні і російські села, — так звані переселенці, про які можна навести такі факти: В Констянтинівськім районі Сталінської області, було переселенчих два села — Торське і Ново-Артьомовка. Коли в 1932 р. в усіх українських селах забрала влада увесь хліб, як говорили „під мітлу", то в переселенчих селах не взяли навіть податку, мотивуючи тим, що переселенці ще не обжились на нових землях. В Старобільщині вимирали майже поголовно всі села, а переселенчі села, як Ново Казанка, Астраханка, Воробйовка та інші залишились неушкоджені. Таких фактів можна навести десятки. Кожному українцеві відомо, що всі переселенці із Росії на Україну, діставали найліпші землі, перевіз майна і родин за рахунок держави, державну допомогу в будівельних матеріялах, і, крім усього того, на 5 років звільнялися від усяких податків, поки обживуться на нових землях, а український селянин, не мав можливості купити фунт цвяхів на ремонт своєї хати, бо він вже „обжився" на своїй землі.

А сьогодні п. Уранов, заперечуючи факт окупації України, пише: „хіба коли російський, або Калужський мужик говорили українському селянину потіснитись на своїх землях? Хіба колинебудь російський мужик говорив українському селянину: „помінясмось землями"? Певно, що цього не говорили: ані „потіснись", ані „помінясмось". Російський уряд ніколи не звертався в цій справі до українського селянина, а просто виганяв його на Сибір.

Під час царської імперії графи та князі володіли в Україні по 20-30 тисяч гектарів землі, а наш селянин маючи 1-2 гектари мусів їздити її обробляти за 10-15 кілометрів. І хіба ж ці графи та князі просили у нашого селянина потіснитись?

П. Уранов проливає сльози в „Н. Р. С." за наш нарід, який сьогодні страждає під комуністичним ладом і доказує, що ці страждання походять не від окупації Москви, а від українських комуністів і Москва там ні в чому не повинна. Ми радимо п. Уранову переглянути совєтський керівний апарат на Україні хоч би з газет, щоб він переконався в своїй „правдомовності".

П. Уранов пише, що українське слово й національна пісня ніколи не були переслідувані російським урядом, а навпаки, поширювались, особливо за совєтських часів. Отже ми не будемо пригадувати Валуєвських та інших старих часів, коли „хахлацький" язик взагалі рахувався москалями позорним і був забороненим, а візьмем найсвіжіше, — особливі часи, як пише п. Уранов. Я в 1928 році просидів під арештом 2 дні за те, що співав з хлопцями: „Катерина, вража баба, що ти наробила? Степ широкий, край наш рідний ти занапастила!" і тільки на допиті в слідчого я розшолопав, що я співав „контрреволюційну" пісню. Яке відношення „Катерина, вража баба" мала до совєтської „контрреволюції" всім ясне, тільки не ясне воно „освіченим" журналістам з російських газет.

За совєтських часів вільно було співати пісні старих царських часів: „Вило дело под Полтавой", це те „дело" коли Петро І. похоронив Україну під Полтавою, і ця пісня не була контрреволюційна, а ось Сосюра написав вірш „Любіть Україну" ще в 1944 році, та й до цього часу ніяк не розкається за гріхи перед „братом". В той же час в усіх закутках Совєтського Союзу вільно лунає радіо „Хороша страна Болгарія, а Россія лучше всєх". Чому про „дело" Петра першого можна співати, а про „вражу бабу" не вільно? Чому мусить бути Россія „лучше всєх"?

П. Уранов відкрив ще, що російський большевизм несе народам світу не імперію, а ідею комунізму. Але світ знає, яка ця російська ідея, бо така ідея під плащиком комунізму прийшла вже в Латвію, Литву, Естонію, Карелофінію, Бесарабію, Монголію, та в ряд інших держав. Секретар Стейту Дін Ачесон добре висловився за цю 500-річну ідею, на яку хворіють росіяни.

П. Уранов не обійшовся в своїй писанині без провокативної травлі жидів проти українців. Хіба ж це українське гасло: „Бєй жидов, спасай Россію!", що вийшло ще в 1905 році і поширювалось по всій Росії в 1917-20 роках.

А. Дикий пише, що українським сепаратистам удається збирати на різні антиросійські маніфестації по 3-5 тисяч людей тільки тому, що українська еміґрація живе під страхом „СБ", та закликає всі російські церкви та організації допомогти українцям визволитись з-під страху „СБ".

Чому Дикий збирається визволяти з такої „неволі" тільки українську еміґрацію, коли на цих маніфестаціях виступають й американські сенатори, конгресмени і представники інших поневолених Москвою народів. Невже ж ці американські сенатори, конгресмени, а з ними поруч тисячі представників поневолених народів, ідуть на українські маніфестації під страхом „СБ"?

Інший автор „Н. Р. С." п. М. Вейнбаум доводить, як гарно жити всім національностям в одній неподільній державі, і приводить приклад ЗДА. М. Вейнбаум не хоче зрозуміти, що Злучені Держави Америки не мають пануючої нації, і ЗДА не поділені на національні території, а в кожнім місті, в кожнім будинку живуть десятки різних національностей, в той час, коли російська імперія складається з національних окупованих держав, які підлягають одній пануючій нації.

Сьогодні народи Латвії, Литви, Естонії, Польщі, Чехії, Монголії та інші не бажають своєї державної незалежности і щоденно відбивають сотні телеграм в Москву з подякою русскому народу за щасливе життя в одній родині? І ніде ні в одній пісні і промові цих народів не говориться, що їм таке щастя принесли армяни, українці чи білоруси, а тільки великий російський нарід.

М. Вейнбаум забуває про те, що сьогодні кожна нація скидає з себе „опіку" старшого брата, і хоче бути в родині народів всього світу незалежною. Таку незалежність вже дістали. Палестина, Бурма, Індія, Єгипет, Пакістан, Цейлон та інші. Хіба жиди з арабами не могли творити одну родину, або Пакістан з Індією?

Коли 5 років тому Голяндія посилала свої війська в Індонезію, щоб розгромити там „сепаратистів", то Черчил з усмішкою сказав: „Голяндці! Ви спізнились на 100 років". І як бачимо, Черчил і його земляки не лазили по архівах американської історії і не кричали „здобутого не отдадім!", а дали незалежність 600 мільйонам інших народів.

„Н. Р. С.", здається, вирішило стати само російським Лінколном бо у своїм кабінеті при редакції „Н. Р. С", почало друкувати „Східняка".

Не досить того, що ми при гітлеризмові були східняками, ще й на рукавах носили тавро східняка "OST". Можливо, тепер нам теж запропонують носити нашивку з східняцьким тавром? Можливо, імперіялістам пощастить сьогодні знайти кільканадцять малоросів, але увесь український нарід, з яких би областей він не походив, відчахнеться від цього.

Дід Тарас пише в „Східняку", що в „нашій" хаті — себто в Росії — живуть діти однієї родини, які є нерозлучні брати. І поміж цими братами є старший, менший і ряд маленьких братів. Цією родиною мусить керувати старший й найрозумніший брат.

І чому світ так противиться сьогодні проти російської агресії, чому б не піти американцям, англійцям, французам та іншим в цю велику родину під керівництво такого розумного брата, як це хоче „Східняк"?

„Східняк" пише, що росіяни завжди були визволителями поневолених народів. Чи це не є слова всіх білих і червоних російських вождів?

В цьому ж часописі є напад на Українську Повстанчу Армію, — ніби під час німецької окупації, УПА ніякої боротьби проти німців не вела, а займалась вирізуванням жидів та росіян. Большевики від 1945 по 1951 рік без кінця лають УПА, але й вони навіть не закидають таких злочинів. Що ж до нищення жидів росіянами, то думаю вияснити це в окремій статті.

А ось там же п. Катеринич пише, які це погані галичани й які то гарні люди росіяни, що ніколи ніякого зла українцям не зробили.

Чому Катеринич не розкаже, як в 1930-31 році викидали у вікна українських маленьких діточок, зимою, при 30-35 ступнів морозу, і вивозили їх з матерями в ліс за дроти? Або, як дітей з матерями вивозили на каторгу і на дорогу давали муки пополам з піском, щоби з голоду скоро не поїли? А це ж робили оті московські „тисячники". Чому він не напише, як в 1933 році назустріч потягу, Київ-Звєрово ч. 82-83, вилазили з сіл Полтавщини, Київщини, Харківщини, десятки тисяч напів живих трупів українських селян і просили спасіння. У кого? А скільки з них знайшло спасіння під колесами потягів „Москва — Баку", „Москва — Тбіліс", „Москва — Соча" і т. д.

А хто їздив тоді в цих потягах, українське селянство, чи може окупант розкатував по великих просторах окупованої землі? А скільки тисяч українських селян пішло на вічну каторгу по закону від 7. 8. 1932 року за свою власну картоплю, і то тільки за одну картоплину, або за один колосок зерна? А цей закон був спеціяльно виданий Москвою для українців, коли підготовляли штучну голодівку.

Петро І. не похоронив під Полтавою України, хоч він і казав, що Україна похоронена. Катерина II. торгувала людськими душами українського селянства, але всіх не перепродала. Валуєв розпеченим залізом випікав „хахлацький" патріотизм, але не випік. Політбюро голодом і терором нищило український нарід, але всіх не знищило. І тепер ніякі методи терору, насильства і брехні не знищать духа в нашім народі, і не розірвуть братерського почуття українця наддніпрянця і галичанина.

Ми українці-наддніпрянці радимо росіянам не пропонувати нам своїх опік, плебісцитів і т. д., а подумати про те, що треба зробити, щоб російський нарід жив у своїй демократичній державі і був добрим сусідом нашого й інших народів, що також прагнуть жити в своїй вільній демократичній державі.

ПОДАТОК СОЦІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ТИХ, ХТО ПРАЦЮЄ НА СЕБЕ

На 1-ше січня 1952-го року було приблизно 4.600.000 осіб, що працюють на себе, тобто провадять маленькі підприємства чи торгівлю, як власники чи співвласники, і заробляють на рік 400 долярів. Відтепер їх також включено в систему соціяльного забезпечення, і вони вперше зобов'язані платити на соціяльне забезпечення, якщо вони платять федеральний прибутковий податок за 1951-ий рік. Отже, власники деяких підприємств дістають право на федеральне забезпечення в старечому віці. Сюди входять такі підприємства (бизнеси):

Роздрібні крамниці (бакалійні, м'ясні, цукеркові, галянтерійні), бари, ресторани, сальони краси, газолінові станції, перукарні, пральні, кравецькі майстерні, таксі, чищення черевиків, друкарні, маленькі фабрички, агенції продажу нерухомого майна, а також люди, що працюють самостійно, як от кавці та кравчині, художники, письменники, фотографи, малювальники реклям, незалежні ні від кого контрактори, або суперінтенденти (менеджери), тобто управителі будинків з мебльованими кімнатами чи паркувальних місць.

Отже, люди, що працюють самі на себе в усіх видах підприємств, виробництв чи торгівлі, мають право на забезпечення в старечому віці. Звідси закон виключає таких осіб:

Власники фарм, лікарі, адвокати, дентисти, архітекти, оптометристи, ветеринарі, хіропрактори, практиканти християнської науки, ліцензійовані приватні бухгалтери, ліцензійовані й зареєстровані або затруднені на повний час бухгальтери (у деяких штатах неліцензійовані бухгальтери, що не працюють приватно, мають право на пенсію соціяльного забезпечення), директори погребальних закладів та професійні інженери. Священики, або члени релігійних орденів також не мають права на соціяльне забезпечення.

Особи, що працюють на себе в підприємствах, включених у систему соціяльного забезпечення, можуть бути і працедавцями і працівниками. Але у відміну від тих, хто має працю, враховану соціяльним забезпеченням, вони мусять подати аплікацію на повернення прибуткового податку з суми, що її вони заробили, працюючи на себе (якщо вони мали принаймні 400 долярів протягом року) і платять податок соціяльного забезпечення в додаток до свого регулярного прибуткового податку. Процедура ця дуже проста.

Новий рядок — 5(В), сторінка перша форми 1040 на прибутковий податок, тут названий податком для самозатруднених, призначено для визначення податку на соціяльне забезпечення. Його треба проставляти в спеціяльній графі С, яка разом із додатковою графою С-а мусить бути включена в форму 1040 прибуткового податку (обчислення податку для самостійно затруднених починається з рядка 25, графа С).

Заробіток особи, що працює на себе, позначений у графі С, буде записаний на його рахунок соціяльного забезпечення і дає право на місячну пенсію для нього та його родини в його старечому віці, або для його утриманців, коли він помре.

Податок виносить 2,25% від заробітку нетто, від суми до 3.600 долярів у 1953-му розі (заробіток, менший від 400 долярів на рік для самозатруднених, а також вищий від 3.600 дол. — не береться до уваги для права на пенсію соціяльного забезпечення). Цей податок піде до забезпечального фонду, звідки виплачується всі страхові пенсії.

Заробітки, що їх подали особи, що працюють на себе, мають бути чисті заробітки (весь прибуток — мінус законні видатки, пов'язані з підприємством), з кожного, або разом з усіх їхніх підприємств, що підлягають законові про соціяльне забезпечення. Проте, деякі прибутки не беруться під увагу при визначенні податку соціяльного забезпечення. Податок не стосується, наприклад, ренти з нерухомого майна, якщо ця особа не провадить бізнезу з цим нерухомим майном, а також до відсотків з дивидендів та страховок, якщо ця особа не бизнесмен у страхуванні.

Особи, що працюють на себе і провадять власні підприємства, мають подати і свій заробіток з підприємства та свою платню, що вони її дістають від своїх працедавців. Спочатку буде взято до уваги їхню платню, а потім заробіток з бизнесу. Приміром, Ви працюєте на фабриці якусь частину року й маєте там заробіток 2.500 дол.; протягом решти часу Ви провадите, спільно з іншим партнером, бизнес, що дає прибутку 2.800 дол., який маєте поділити на двох нарівно. Платню, що її Ви заробили на фабриці й зголосив власник фабрики, проставляєте в графу С і кажете, що Ви, працюючи на себе, заробили чистих 1.400 дол. (половину від 2.800). Разом Ваш заробіток становитиме 3.900 дол.; але тільки 3.600 дол. береться до уваги для податку на соціяльне забезпечення. Отже, Ви маєте заплатити 2,25% податку для самозатруднених від суми 1.100 дол. (тобто 1.400 дол. мінус 300 дол., що перевищують понад норму Ваш загальний заробіток). І сума, з якої вираховується Ваш податок соціяльного забезпечення, буде показана, як 3.600 долярів.

Кожна особа, що буде платити податок соціяльного забезпечення (для самозатруднених) в додаток до регулярного щорічного прибуткового податку, повинна мати картку соціяльного забезпечення. Багато осіб, що працюють тепер на себе, працювали колись у підприємствах, охоплених системою соціяльного страхування, і вже мають такі картки. Можливо, що таких людей є більшість. А ті, що ще не мають карток, мусять негайно звернутись до найближчого відділу Соціяльного Забезпечення, або дістати в поштовому відділі блянк аплікації.

НОВИЙ ВИПУСК „ЖИВОЇ ГАЗЕТИ"

Ню Йорк. — З літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 29-го лютого, там відбудеться черговий (другий) випуск „Живої Газети", приготованої Секцією Журналістів та з участю: М. Донцової, В. Душника, М. Понеділка, Л. Лимана, П. Сагайдачного ат інших. Початок в год. 7'30 ввечорі.

ВІДВІДИНИ ГОЛОВИ СУА І МІСТОГОЛОВИ СФУЖО В ОТТАВІ

Пані Олена Лотоцька, голова СУА, та містоголова СФУЖО, що відбуває поїздку по відділах СУА, завітала тими днями до Оттави, столиці Канади.

В Оттаві вона відвідала голову СФУЖО п. Олену Кисілевську та з нею й іншими членами Управи СФУЖО відбула наради.

З нагоди відвідин п. Лотоцької український Жіночий Клюб в Оттаві приготовив зустріч шановної гості з представницями канадійських жіночих організацій та українським громадянством.

Пані Лотоцька була запрошена до першої жінки-мейора міста, відомої суспільної діячки д-р Шарльоти Віттон. Також відвідала вона паню сенатор Вилсон та паню К. Гейвард з міністерства горожанства.

Усі ті визначні жінки Канади та організації, які вони заступають, живо цікавилися працею СУА і СФУЖО, головно акцією „Матері і Дитини". На жаль, з причин жалоби після смерти короля Юрія VI. треба було відкладати підготований товариський чай з канадійськими організаціями та їх представницями, на якому пані Лотоцька була запрошена промовляти про працю українських жінок в ЗДА як також інтерв'ю в радіо, бо на вістку про смерть короля відкликано усі товариські зібрання і скасовано всі радієві програми крім жалібної музики. Одначе другого дня, себто 7. 2. коментаторка п.Ферґусон подала в радіо довшу вістку про приїзд п. Лотоцької, як і про діяльність тих організацій, які вона заступає.

Місцева преса помістила довші нотатки про побут п. Лотоцької як також її інтерв'ю з репортеркою з щоденників.

Зустріч з українським громадянством відбулася в залі міської бібліотеки. П. Лотоцька говорила про працю СУА, завдання СФУЖО та працю Українського Конгресового Комітету. Разом з п. Лотоцькою виступила член Управи СФУЖО п. Олена Залізнякова, одна з піонерок українського жіночого руху від самих його початків. Вона говорила про початки Українського Жіночого Руху.

Українське громадянство з жалем прощало п. Лотоцьку. Її побут та виступ з'єднали їй симпатії канадійського українського громадянства.

О. К.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Відділ ОББУА.

В дні 1. І. 1952 відбулись під проводом інж. Савойки річні збори членів. По звідомленні діяльности тов-а та оживленій дискусії, в якій порушено різні, актуальні для т-ва питання, вибрані до нової Управи: Ю. Кононів (голова), В. Бакун, О. Слоневський, Д. Папенко, О. Утроско, В. Сигалів, Є. Храневич, до Контр. Комісії: В. Кушніревич, В. Сімянців, Н. Гаврилюк. Тов-о начислює 65 активних членів. Десятки осіб з приводу виїзду з Нюарку, перестала бути членами. На зборах тов-а виринуло домагання членів: негайно подбати про власну і відповідну домівку навіть спільно з іншою установою, бо брак такої домівки — як всі підкреслювали — спиняє бажаний розвій тов-а. З доручення місц. У. Ц. К. тов-о влаштувало в дні 1. II. 1952 в залі укр. централі в Нюарку Свято Державности, на якому виголосив д-р Шлемкевич гарну змістом і формою доповідь, а пані Кононіва з чуттям, і відповідну до Свята деклямацію. Голова т-ва п. Ю. Кононів відкрив і закінчив гарним, коротким словом це небуденне Свято, на якому відспівано гимни: державний — американський і український, — національний. На Свято було запрошено усі українські організації і установи в Нюарку. Все ж таки був замітний брак осіб давної іміґрації та молоді. Збірка по покриттю видатків у звязку зі Святом зістала пересланою до Укр. Нар. Фонду. Було ще окремо влаштоване Свято Державности рівнож при такому самому не надто великому числі учасників. Мимоволі насувається питання, чи і кому це потрібне, щоб замість об'єднаними силами влаштувати одно величаве Свято, ми розсипаємось і окремо, не перший раз це, святкуємо 90-ті Роковини смерти Т. Шевченка у 1951 р., Листопадове Свято — 1951 р., а тепер Свято Державности. Сподіватись треба, що в біжучому році вже спільними силами влаштуємо величаве Свято роковин смерти Т. Шевченка в Нюарку.

Радіопередача в дні 6. 1. 1952.

Тут радіостанція передавала наші коляди у виконанні хору „Трембіта" під управою п. П. Куриленка та сольоспіви пані Г. Зятик в супроводі фортепіяновім пані Г. Клим. Відспівання колядок і сольоспівів п. Зятик попередили пояснення о. Лаптути в укр. і англ. мовах. Закінчила цю радіопрограму гарна, примінена до Свят Різдва промова о. Красевського.

Кружок Приятелів Пласту в Нюарку.

Заходом ініціятивного Комітету відбулись в дні 25 І. 1952 у пластовій домівці в Нюарку (Белмонт Евню 9.) заг. збори Кружка, на які мимо робочого дня зійшлось численно громадянство, а в першій мірі родичі дітей з Нюарку, яким на серці лежить виховання і будучність нашої дітвори. По виборі президії, до якої ввійшли д-р І. Карапінка (предсідник) і мгр. М. Кіндрачук, секретар, відчитано протокол ширшої наради родичів пласт. молоді та приятелів пласту з 20 X. 1951. Після звіту з праці ініціятивного Комітету та відчитанні і прийнятті правильника Кружка Приятелів Пласту на внесення вибрані до Управа Кружка: д-р І. Карапінка (голова), мгр. М. Кіндрачук (секретар), П. Заболоцький, д-р А. Гординський, С. Андрушків, Д. Горняткевич, Г. Панькевич, до Контр. Комісії: д-р О. Утриско, пані: Х. Восвідка і Я. Олесницька. Усі письменно запрошені на згадані збори одержали понадто і письменне звідомлення зі збірки на виховні потреби Пластової Станиці в Нюарку. По усталенню місячної вкладки по 50 цт. при внесеннях і запитах слідувала жива виміна думок між приявними. Серед дискусії видко було, як велике значіння і зрозуміння цеї гарної пластової ідеї є у нашого громадянства в Нюарку. Доказом заінтересування цею організацією була прямо переповнена велика заля укр. централі в Нюарку на Карнавалових вечерницях в дні 9. II. 1952 р., де зустрічали ми не лише Юнаків (чок) нашого пласту, але і численний гурт сеніорів пласту з Нюарку і околиці. Під звуки орхестри п. В. Гірняка з приспівами п. Бучовського та під проводом меткого аранжера і організатора Пласту п. Томкова гості провели гарно цей вечір в дружній та приємній атмосфері. Увесь гарний дохід з цеї забави призначено на цілі Пласту.

У. Ц. К. в Нюарку рішив улаштувати в дні 30 березня 1952 всеукраїнську маніфестацію в Нюарку в залі Моск Театр 1020 Брод Стріт. В тій ціли вибраний Маніфестаційний Комітет Нюарської Округи поробив усякі приготування, щоб ця маніфестація випала якнайбільше величаво. Відбулись ряд нарад та численні збори маніфестаційного Комітету представників усіх установ і організацій в дні 3. Ц. 1952 при співучасти запрошених представників УКК з Ню Йорку, при чому визначено і запрошено ряд промовців на маніфестації українських і американських, та обговорено докладно технічне переведення маніфестації. В тій справі заповіджені ще одні збори маніфестаційного Комітету на день 2. березня 1952, на яких обов'язані явитись делеґати установ і організацій нюарської округи та зголоситись до праці для зорганізування масової участи нашого громадянства у маніфестації. У. Ц. К. рівнож звертався до всіх установ і організацій в Нюарку з закликом у справі масової вплати членами цих установ і організацій українського національного податку до У. К. К., і дальше слідкує за тим, чи всі громадяни в Нюарку виповнять свій національний обов'язок.

Балетний Вечір.

В дні 3. II. 1952 у великій, переповненій вщерть залі Укр. Цен-

(закінчення на стор. 4-тій)

Спортові Вісті

На дорозі — до мистецтва

Футбольна Команда УАСТ „Леви" в Шікаго в дотеперішніх розгривках „Сімкового Турніру" має за собою 6 відбутих змагань, з того 5 виграних, а одні зремісовані. В табелі розгривок „Леви" опинились на 1-шому місці з 11-ма пунктами. До закінчення розгривок залишаються ще 3 змагання з найсильнішими командами, що претендують на першість (Словак, Вайкінгс і Ігельс).

М.А.С.К. „Некакса" — У.А.С.Т. „Леви" 0:1 (0:0)

Дня, 27. січня. — Це були найбільш цікаві й хвилюючі змагання. „Леви" зміряли свої сили з дружиною мексиканців, яка в грі є надзвичайно швидкою і оборотною в акціях, а заразом дуже небезпечною в стрілянні до воріт з кожної позиції. Наші змагуни нічим не уступали противникові, відповідаючи наступом на наступ. Все таки щойно на 3 хвилини перед кінцем „Леви" здобули з вільного копу Стефановича Д. вирішні ворота, яких не признав автогий суддя, так що справу вирішила щойно Національна Ліга в користь нашої команди. Трихвилинна догривка 10. 2. заряджена Н. Л. не замінила висліду змагань.

У.А.С.Т. „Леви — Ж.А.С.К. „Гакоаг" 4:1 (3:0)

Дня, 3. лютого. „7-ка" У.А.С.Т. „Леви" показала особливо в другій половині глядачам, що зібрались кількістю понад 2500 осіб, як не слід грати і слабого технічно противника треба респектувати до самого кінця гри. В наслідок того гра „Левів" була мало інтересна і не дала глядачам бажаних емоцій. Якцо б не те, в другій половині можна було подвоїти кількість здобутих а так дуже потрібних до загального відношення воріт. По двоє воріт здобули: Стахровський Д. і Пундор О.

У.А.С.Т. „Леви" — Ч.А.С.К. „Спарта" 6:0 (4:0)

Дня, 10. лютого. — Вислід змагань з слабшим технічно, хоч амбітним противником „Леви" без зайвого труду рішили в свою користь. Наша „7-ка" показала добру комбінаційну гру. Майже всі здобуті ворота впали з випрацьовання Стахровського Д. Ворота стрілили: Пундор О. 3, Стефанови Д. 2, і Стахровський Д.

* * *

Загальні Річні Збори У.А.С.Т. „Леви" відбулись в неділю 3-го лютого. На адресу Членів слід зробити завваження, що релятивно незначна кількість (на 230 членів, було 75 членів) прибула на Збори. Після заслухання й схвалення звіту з діяльности уступаючої Управи, вибрано новий Провід Т-ва в такім складі: голова Т-ва інж. Ярослав Яримович, заступники: дир. Гриць Масник і інж. Богдан Білинський, секретар Мирослав Турянський, скарбник Теодор Пилявка, організаційний референт Я. Ленчинський, пресовий референт Ю. Теодорович, жіноча референтка Д. Лушпинська, господарі Б. Фостяк і М. Волчанський. Новому Проводові слід побажати найкращих успіхів в дальшій праці для добра Т-ва.

Юр. Т-вич

• РОЗШУКИ •

ГРИНЬ КРЕХОВЕЦЬ, син Василя, повіт Жо-ва, Зах. Україна, пошукує знайомого краяна: **ВАСИЛЬ ГРИЩАК.** Прошу голоситись на адресу:

GREGOR KRECHOWEC
717 Carroll St., St. Louis 4, Missouri

М. СОХЕЦЬКИЙ з села Гнатковичі, повіт Перемишль, Галичина, пошукує рідних і знайомих. Писати на адресу:

M. SOCHECKY
129 Penna Ave., Phoenixville, Pa. USA

МИКОЛА КИЧМА з села Ясниска, пов. Городок **пошукує ВАСИЛЯ МАТІЯШИКА,** котрий прибув до ЗДА в 1949 р. і всіх рідних та знайомих односельчан. Голоситись на адресу **KYCZMA MYKOLA, 5014 S. Ashland Avenue, Chicago 9, Ill.**

Пошукую цьотечного брата **ЯСЬКО БІЛИК**, син Людвіни і Міхала Білик з Товстого, повіт Скалат. Був давніше в Балтімор, Мд. Хто знає що про нього або його самого, прошу написати на таку адресу:

Mr. J. NECKAR
272 Mountain Avenue, Winnipeg, Man. Canada.

Пошукую свого чоловіка **АНТОНА МЕНЦІНСКОГО і ВАСИЛЯ БІЛЯКА** зі Зарайська, пов. Самбір. Хто знає про них або вони самі прошу мене повідомити.

МАРІЯ МЕНЦІНСКА
406 Pillow Street, Butler, Pa.

Хто знає **ОЛЕКСУ ЩЕРБАНЯ** з Буковини? До С.Ш.А. приїхав 1930 р. Прошу повідомити на адресу:

S. TURKALO
244 W. 101 Street
New York 25, N. Y.

Пошукую **ТЕОДОРА ЮРКІВ** з села Скородне і **ЛЕСЮ ПРОЦ** з Коломийщини, котра перебувала у Берліні, а з Мінхену виїхала до Канади. Хто би знав про них, або вони самі, прошу писати на адресу: **JURKO HAJDUK, 2425 W. Thomas Street, Chicago 22, Ill.**

Пошукую в дуже важній родинній справі свого вуйка, називався „ЩУГЛО" зі села Уласів, пов. Любачів, поч. Дзикув Старий. Виїхав до Америки ще перед першою війною. Хто про него знає, тут в Америці чи в Канаді, або він сам, будь-ласка зголоситись на понижчу адресу. Канадійські українські часописи проситься о передрук.

MICHAEL WOYTOWYCZ
150½ Seymour Street,
Auburn, N. Y.

Пошукую **АНСЛЬКА ПАЛЬНИВІЧ**, з Гловічка Великого; **ЯНА КУРИЛО і дочку КАЗЮ** зі Сокаля. Прошу писати на адресу:

726 CALDWELL ST.
CHESTER, PA.
B. S. W.

ШЕВЧЕНКО ПО-ЛАТИСЬКИ

В Ризі вийшов у світ том „Вибраних творів Тараса Шевченка латиською мовою", як перше того роду видання.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"!

УКРАЇНСЬКА РАДІОПРОГРАМА в НЮ ДЖЕРЗІ

Савт Орендж, Ню Джерзі. — Радіостанція Сетон Гол Юніверсіті WSOU передає тепер на хвилях FM 89,5 українську програму кожної суботи від год. 7 до 7:30 ввечорі. Програму веде пластовий сеньйор д-р Т. Крупа, при співпраці проф. Горняткевича, проф. Чировського, ред. Качмара, п-ні Г. Зятик (співає) та п-ні Г. Клим (грає на фортепіяні).

ПРИЇХАЛИ УКРАЇНСЬКІ ДП з ЕСПАНІЇ

Ню Йорк. — В останніх днях приїхали з Еспанії як ДіПі: мгр. філософії Яр. Флис, мгр. хемії Юрій Кекіш та інж. Роман Ваврів. Усі вони, колишні ДіПі, що закінчили в Еспанії студії як стипендисти „Пакс Романа".

КОМУНІКАТ

Інститут Національних Дослідів при Науковому Товаристві ім. Шевченка з приємністю стверджує, що багато українських громадян відгукнулося на наш попередній заклик та своїми цінними інформаціями допомогли нам у виготовленні матеріялів до Етнографічної Карти Галичини. Інститут цією дорогою висловлює глибоку вдячність всім тим, що надіслали свої відповіді, як теж і українській пресі за поміщення попереднього комунікату.

З деяких місцевостей бракують нам ще дані і тому подаємо їх ще раз в надії, що наші громадяни, які знають національні відносини в наведених повітах і селах, пришлють нам в найкоротшому часі інформації. Зокрема прохаємо громадян із пов. Любачів та із судового повіту Устрики Долішні (пов. Лісько) надіслати нам дані про національний склад цих околиць в 1939 р.

Нижче подаємо список тих місцевостей за повітами, з яких ще не маємо повних даних. Прохаємо всіх, хто може нам подати інформації про ті місцевості, зголоситися негайно на адресу:

Ševčenko Societe Scientifique
27, rue des Bauves,
Sarcelles (S. et O.), France.

Список місцевостей подаємо в такому порядку, що перше йде повіт а опісля місцевість в цьому повіті з яких ще не маємо повних даних. Бібрка — Підманастир; Борщів — Цигани, Турильче; Городок Ягайлонський—Вальдорф, Вовчухи, Повітно; Заліщики — Рожанівка; Золочів—Боложилів, Бортків, Гологори, Хмелева; Жовква — Дальнич; Калуш — Середнє; Кам'янка Струмілова — Вербляне, Деревляни, Железів Великий, Лянерівка; Львів — Жидатичі, Нагіряни, Поляна, Раковець; Лісько — Воля Постолова, Глинне, Завадка, Лобізва, Пашова, Солина, Стряжик; Любачів — Горинець, Лівча, Німстів, Цвіків, Хотилюб, Подемщина; Мостиська — Восвичі, Вишенка, Коропин; Перемишляни — Глібовичі, Свірські, Копань, Тучне; Радехів — Майдан Старий; Скалат — Лука Мала, Росохатець; Товмач — Прибилів; Яворів — Очі, Воля Глиницька; Чортків — Свидова.

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

(ЛИСТА ч. 38 — по день 10. лютого 1952.)
(Докінчення)

НЮ ЙОРК:

Асторія: Никола Ривак $5.
Бінґемптон: По $10: Степан Кіт, д-р Ярослав Кокорудз (1952 р.); Дмитро Яремчук $8; по $5: Євгенія Фандерис, Михайло Фандерис.
Бронкс: Н.Н. $20 (1952 р.); Йосиф Пацка $5.
Бруклин: Відділ 21 Союзу Українок $25 (в тому $10 на вкладку до УК Комітету); по $10: Степан Кулик, Евген Курис, Михайло Олійник.
Боффало: В. Новицький $10.
Геркимер: По $10: Евстахій Ганущак, Василь Костів, Володим. Петрівський; Василь Насипаний $5.
Коговз: Теодор Малиґловка $25; по $10: Петро Хома, Іван Киршньовський, Ропяк, Василь Сіменович, Данило Зальопаний, Л. Омецінський, Гр. Недільський; В Павлів $5 (1952 р.). На вічу в листопаді 1951 р., зложили по $10: В. Федорців, О. Ґавдяк, Іван Куфель, В. Кушнір, Онуфрій Лесняк; по $5: Іполіт Абрагам, Василь Дерлиця, Осип Дзямба, І. Ґрешків, Роман Мацюк, Петро Ракочий; по $2: М. Апостол, пані Бачинська, Х.Н.; по $1: О. Бачинський, Б. Береза, Я. Білас, пані Бунецька, Хома, А. Фецько, М. Франко, Р. Галькевич, С. Горбач, Гусак, М. Янишак, М. Касіянчук, М. Крушельницький, Крижанівська, Г. Кушнір, Мацюк, М. Михаляк, Н.Н., М. Недільський, Г. Понтанич, С. Постоловський, Н. Ракочий, Т. Ракочий, Сало, Савків, Семенович, В. Стадник, М. Шанс, Д. Зальопаний, З. Зальопана; дрібними $1.
Гопвел Джанкшен: А. Корблик на коляду $3.
Могавк: О. Ангел на коляду $2.
Ню Йорк Сіті: Ольга Павлова $15; по $10: Анатоль Ярошевич, д-р Леонід Соневицький. На коляду зложили: Данило Кольба $10; по $5: Петро Ікалович, Йосиф Мартинів; по $2: П. Григорович, М. Кулинич; М. Григорович $1.
Оліси: По $5: Нестор Ходновський, д-р І. Ясінчук.
Рачестер: Укр. Амер. Допомоговий Комітет, членська вкладка до УККту $25 (1952 р.); по $10: Степан Франчук, Павло Ілiянко, Полікарп Кібало (1952 р.), Михайло Лялька, Михайло Шершун, о. В. Уманець; Степан Данилишин $5.
Скенектеди: На коляду зложили по $5: Мирон Бучак, Богдан Давидович, Іван Фізер, Михайлина Городиська, Ів. Ярмолич, Ігнатій Сірий, Михайло Сірий, Роман Столярчук, Мирон Свідерський; Ю. Ех $4; Й. Турянська $3; по $2: М. Бонецька, Е. Олексишин; Я. Олексишин $1.
Стетен Айленд: д-р Іван Подриґула $10.
Вотервлит: А. Феник $3.
Йонкерс: На коляду: Відділ 11 ООЧСУ $5; по $2: С. і Г. Коцебала, д-р В. Кіналь; по $1: В. Черевко, М. Домків, С. Гель, В. Мандзій, З. Мороз, І. Я. Мудра, В. Сава, М. Шашкевич.

ОГАЙО:

Кантон: По $10: Іван Демчишин (1952 р.), Іван Фінковят (1952 р.); на коляду: І. Фінковят $3; о. Е. Боднар $2.
Клівленд: Іван Островський $15; по $10: Ілля Білас, Степан Деба, Дмитро Головатий (1952 р.), Йосиф Кулас (1952 р.), Микола Шах; д-р Іван Лесько $5.
Лорейн: Відділ УКК-ту збірка з коляди $335.25; Володимир Пік $15.
Сейлем: Микола Бреньо $10.
Воррен: На коляду зложили по $5: Микола Чепак, П. Ґуліянтий, Ст. Ґулич, Евстахій Кархут, Дмитро Макух, Марія Піпа, Михайло Терлецький; по $3: М. Чорний, М. Жмуркевич; по $2: о. М. Капраль, Б. Луковий, К. Сірко; по $1: А. Терлецька, П. Терлецький.
Йонґстави: П-во Лучко $1.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Амрідж: С. Бутовський $10.
Бервик: І. Пінковська на коляду $1.
Брістоль: Михайло Тріщук $10.
Чілтенгем: Анна Савуляк $10.
Честер: Володимир Корчинський збірка з коляди $78; „Самопоміч" $46 (в тому решта прибутку з листопадового свята в сумі $30 і прибуток з 22. січня 1952 р. $16); по $10: Іван Чабан, Александер Кобаса, Атанас Кобрин, Василь Коструба, Євген Маршалок, Григорій Мельник, Ярослав Синюра, Максим Щербан, Володимир Вацикевич.
Клаймер: В. Греб $10.
Коплей: Д. Саруба $3.
Данкеннон: Роман Ворона на коляду $5.
Ірі: На коляду по $5: Михайло Пеленський, Петро Смерека; Л. Заліщук $3.
Форд Сіті: Іван і Марія Луковські $10.
Паолі: На коляду по $1: А. Бородієвич, Р. Бородієвич, І. Осідач.
Филаделфія: В. К. Задорожний $30 (за 1950, 1951 і 1952 рр.), Роман Максимович, Стефанія Марчак; К. Трицецка $3; М. Прасіцький на коляду $1.
Фенiксвилл: зібрана п. С. Жґутою коляда: С. Жґута $2; В. Цекот $1.50; по $1: П. Безпалко, П. Фуґа, І. Фука, Ю. Коробій, М. Сех, А. Шишак, Й. Желінський.
Піттсбурґ: По $10: Іван Корбецький, Кирило Полатайко, Осип Полатайко.
Рамей: Василь Воляник $10.
Титусвилл: Стефан Юськевич $10.
Скрентон: Антін Батюк $26.
Стілтон: На коляду: Віктор Рудко $2; по $1: М. Ярмоленко, П. Сулимко, І. Умин.
Вейн: коляда: Н.Н. $1; О.М. 50 ц.
Вейнерс-Кев: Т. Литвиненко на коляду $1.

РОВД АЙЛЕНД:

Вунсакет: Стефан Лісовий $10; І. Кампонік $2.

ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ:

Вилинґ: Александер Ясінський $7; Іван Полюх $5. На коляду зібрали: по $5: С. Телевяк, Ф.Т., Відділ УК-К-ту; В. Серило $3; П. Федаш $2.50; по $2: С. Грушкевич, І. Когут, І. Кудляк, І. Ландяк, М. Медвідь, Н. Н., І. Шелева ст., П. Вітенко; по $1: Д. Янюк, І. Караш, М. Когут-Зубек, І. Ковальчук ст., І. Ковальчук мол., І. Полюх, А. Папа, І. Писарчик, М. Пуцило, П. Пилипчук, А. Салик, Д. Щербатий, А. Ясінський; дрібними 75 ц.

ВИСКАНЗИН:

Гадзон: М. і М. Каплистий на коляду $3.
Краков: М. Гречило на коляду $2.

Милвокі: По $10: Петро Новосад, Т. Равлінко; на коляду: С. Юськів $2; В. Хамуляк $1.

Поправки: Терривил, Конн: має бути: Микола Радович $10, а не Мик. Рудович, як помилково було видруковано;
В Шікаґо заплатив до УНФонду $10 п. Ванджура Василь, а не Вальтер.
Пані **Ірина Гребеняк** з Ню Йорку зложила на Нар. Фонд долярів десять, а не $6, як було помилково надруковано;
з **Ельмайра Гайтс** вплатив останньо до Н.Фонду $10 п. Микола Мартиняк, а не Мартинюк, як це помилково було видруковано.
п. **Флис Осип**, з Шікаґо зложив $5 на коляду, а не як Даток.
Ірвінґтон, Н. Дж Е. Кахиевич $1 на коляду, а не Даток.

(Закінчення буде).

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК
слати на таку адресу:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. BOX 721 Church St.
NEW YORK 8, N. Y.

АТОМОВУ ХМАРУ БАЧИЛИ В АРГЕНТИНІ

Сантяґо, в Чіле. — Кореспондент часопису „Ляс Ультімас Нотісіяс" сповіщає, що на кордонах Аргентини можна було завважати хмари в такім виді, як це буває після вибуху атомової бомби. Кореспондент, Енрік Фолк, летів літаком понад місцевість Лінарес і завважив ці хмари. Ця місцевість положена в Чіле, недалеко Аргентини.

● 150 чужинців, що незаконно перебувають в ЗДА призначено на депортацію. Між ними найбільше число пакістанців, які повтікали з кораблів на американський суходіл.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ГАРРИ ОЛІЙНИК, член Бр. св. Михаїла, від. 121 УНСоюзу в Ром, Н. Й., помер 13. лютого 1952 р. Покійний прожив 68 років. Походив з села Зубів, пов. Трембовля, Україна. До Союзу вступив в 1913 р. Був активним працівником на Союзовій і народній ниві. Полишив у смутку жінку Розалію, синів Йосифа і Николу і трьох внуків. Похорон відбувся 16. лютого при великій участи родини, членів і знайомих з погребового заведення до католицької церкви св. Марії, а звідтам на цвинтар Ром Сіті. — В. Й. П.

О. Гадз, секр.

Ділимося сумною вісткою, що

ПРОФ. АНДРІЙ МАНЬКО

род. 1881 р., помер

в неділю, 24-го лютого 1952 р.

Похорони відбудуться

в четвер,28-го лютого 1951 р.

з

SESSA FUNERAL HOME
6924 Ford Hamilton Pkwy
Brooklyn, N. Y.

Горем прибиті сестри

ГЕЛЄНА,
МАРІЯ
І СТЕФА

Поминальне Богослуження з панахидою за спокій душі

бл. п. о. **СТЕФАНА ОНИШКЕВИЧА**

пароха Купнович Старих

відправиться

в неділю, дня 2. березня ц. р.

в год. 11. рано в каплиці св. Юрія при вул. 7-ій в Ню Йорку

на котру запрошують Родину, Приятелів і Знайомих

ДІТИ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Закінчення зі стор. 3)

трали в Нюарку пройшов з повним успіхом Балетний Вечір Нюарської Школи під керівництвом пріма-балерини пані В. Переяславець. В програмі вечора, якою проводив адміністратор школи п. Ю. Гарасим були: клясичні, характерні, ґротескові і нар. танки. На окрему увагу заслуговують виступи відомих з Ню Йорку, учнів цеї школи: Василя і Остапа Тершаківців у варіяціях з балету: „Зима", нелегких до виконання як рівнож і Лади Гординської (Метелик) з Нюарку. На загал усі танки кромі моряцького вийшли бездоганно а виконавці-учениці Нюарської Школи прямо очаровували учасників тогож вечора своїм виконанням танків, грою світляних красок та добором прямо казочної ґардероби. Фортепіяновий супровід спочивав у певних руках пані Т. Шаповал. З повним вдоволенням виходила зі залі численна публіка, у якої ще досі залишилось гарне незатерте враження про цей вечір.

Академія Крут.

Укр. Студ. Громада і осередок СУМА в Нюарку влаштували в дні 10. II. 1952 в залі Укр. Централі в Нюарку Святочну Академію, присвячену 34-им роковинам бою під Крутами. В програму Свята входили у першій частині: амер.-державний гимн, який відспівала пані Воробець. Урочистою і поважною випала присяга молоді Крутянським лицарям. Доповідь д-ра І. Гути була змістовна і виголошена з дикцією при мікрофоні. Відтак слідували: рецитація п. В. Кульчицького і мелодеклямація, з чуттям виголошена панею М. Кононів в супроводі фортепіяну. В другій частині була інсценізація: „Перед Крутянським боєм" — на фоні хору.

Чистий дохід з цеї імпрези призначений зіставо на КОДУС. Учасників понад 200 осіб. Насувається цікаве питання, чому і цим разом так поважна імпреза та ціль, на яку призначено дохід, не притягнули до залі давної іміґрації (за виїмкою кількох одиниць) ані теж молоді.

Над цим питанням належить глибоко застановитись нюарській громаді, а передовсім організаціям і установам: СУМ, ОДВУ, ООЧУС, ОДУМ в Нюарку.

Громадянин.

ТАРЗАН ч. 2777. Припечатують смертну пастку.

„Камінь повис" — важко дихаючи промовив Тарзан. — „Спробую піднести його на давнє місце".

Під важким тягарем, Тарзан підносив масивний камінь вище й вище, угинаючися.

Останнім велетенським зусиллям його тіло випростувалося. Один глухий звук і він зачинив масивну пастку. Трійливі сірчані хмари закрито.